

Юлія Шумейко

Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ МОН України від 03. 02. 2023 № 110)

Умовні позначення:

- — завдання для слухання чи самостійного читання;
- — завдання для спостереження та дослідження;
- — завдання для обговорення (спілкування);
- — робота в парах;
- — робота в групах;
- — творча майстерня.

Шумейко Ю.

Я досліджую світ : підруч. для 1 кл. закл. загальн. середн. освіти (у 2-х частинах) : Частина 1 / Юлія Шумейко. — Київ : Грамота, 2023. — 96 с. : іл.

ISBN

ISBN (частина 1)

Підручник відповідає концепції Нової української школи та Типовій освітній програмі, розробленій під керівництвом Р. Б. Шияна.

Навчальний матеріал поєднує природничу, громадянську, історичну, здоров'язбережувальну, соціальну, технологічну й інформатичну освітні галузі. Інтегрований підхід, що передбачає внутрішньопредметні та міжпредметні зв'язки, сприятиме формуванню ключових і предметних компетентностей з урахуванням вікових особливостей першокласників і першокласниць.

УДК

МИ В ШКОЛІ

*школа школярі клас портфель
однокласники урок перерва правила*

- Де відбуваються події, які зображено на малюнках?
- Що ви бачите? Кого ви бачите?
- Де знаходяться діти?
- Що б ви хотіли додати до зображених об'єктів?

Я — ШКОЛЯР. Я — ШКОЛЯРКА

Ви прийшли до школи. Тепер вас називають *учнями/ученицями* або *школярами/школярками*. У школі ви здобуватимете знання, отримуватимете досвід, будете досліджувати, міркувати, спілкуватися з однокласниками й однокласницями та вчителями й учительками.

1. Розгляньте малюнки. Кого з дітей можна назвати школярами чи школярками? Поясніть чому.

2. Послухайте вірш.

Жовтіє листя на тополі.
Летять у синяві хмарки.
Відкриті двері в школі —
Ідуть до школи першачки.

З гілок тополь злітає листя,
Кружляє й падає до ніг.
Уперше діти урочисто
Переступають цей поріг.

За Наталею Забілою

- Коли розпочинається навчання в школі? Як називають дітей, які навчаються в першому класі?

3. Для чого діти ходять до школи? Розкажіть про це за світлинами. Назвіть, скільки дітей на кожній світлині.

4. З яким настроєм діти прийшли до школи? З яким настроєм ви прийшли до школи? Оберіть відповідну вподобайку (смайлик).

5. Назвіть слова-привітання та слова-прощання. Доповніть їхній перелік. Які слова ви використаєте, спілкуючись із дорослими? А які під час спілкування з однокласниками?

Привіт!

Вітаю!

Доброго ранку!

До побачення!

Бувай!

...

МІЙ РЮКЗАК

Усі школярі та школярки носять до школи рюкзаки, у які складають необхідні для навчання речі.

1. Допоможіть Андрію зібрати рюкзак до школи. Які із зображених речей будуть «зайвими»? Який предмет знаходиться ліворуч від ведмедика, який — праворуч від фарб? Розкажіть, які речі є у ваших рюкзаках?

2. Дізнайтеся, чого немає в Олениному рюкзаку. Назвіть перші звуки в зображених об'єктах і складіть слово.

3. Опишіть ситуацію. Уявіть, що ви забули необхідний для уроку предмет. Розподіліть ролі та розіграйте подібний діалог.

— Я забув удома кольорові олівці й не можу виконати малюнок. Будь ласка, позич мені червоний олівець.

— Я залюбки поділюся з тобою своїми олівцями. Візьми, будь ласка.

4. Визначте, у кого в класі найбільший рюкзак. Візьміть його так, як показано на малюнках. У якому положенні носити рюкзак найзручніше? На що це впливає?

1

2

3

5. Учні дослідили, якого кольору рюкзаки в однокласників та однокласниць. Рюкзаків якого кольору найбільше? Якого кольору найменше?

	<table><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>												<table><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>										
	<table><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>												<table><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table>										

- Визначте колір рюкзаків в учнів та учениць вашого класу.

6. Послухайте вірш. Виконайте малюнок за змістом вірша.

Олівець зелений
малював травичку,
Олівець оранжевий —
у траві лисичку.

Олівець блакитний —
небо голубе,
А олівчик жовтий —
сонечко ясне.

Єлизавета Гуменко

7. Згрупуйте олівці за різними ознаками.

ХТО ТАКІ ОДНОКЛАСНИКИ Й ОДНОКЛАСНИЦІ

Учнів та учениць одного класу називають *однокласниками* й *однокласницями*. З ними можна спілкуватися під час виконання завдань на уроках і в групі продовженого дня, а на перервах пограти в цікаві ігри.

1. Розгляньте малюнок. Назвіть імена дітей. Познайомтеся зі своїм сусідом чи сусідкою по парті. Дізнайтеся, як звати інших однокласників та однокласниць.

— Привіт!		— Вітаю!
— Мене звати Назар . А як тебе звати?		— Мене звати Наталя .
— Радий із тобою познайомитися.		— Навзаєм. Давай дружити.
— Ходімо, я покажу тобі, яка в мене є гра.		— Із задоволенням. Я люблю грати в ігри.

2. Скільки зображено дітей? Кого більше: хлопців чи дівчат? Назвіть їхні імена. Складіть речення за зразком. А скільки учнів та учениць у вашому класі?

Зразок. Дарина читає книжку.

3. Прочитайте або послухайте правила класу. З якими з них ви погоджуєтеся? Які правила варто додати?

- Ми приходимо до школи вчасно.
- Ми старанно працюємо на уроках.
- Ми допомагаємо одне одному.
- Ми слідкуємо за чистотою в класі.

4. Складіть правила для вашого класу. Обведіть свої долоні на різнокольоровому папері. Запишіть або намалюйте на кожній долоні одне правило. Виріжте долоні й розмістіть їх на плакаті. Дотримуйтеся цих правил.

ПРАВИЛА НАШОГО КЛАСУ

ЩО ОЗНАЧАЄ ДРУЖИТИ?

У житті важливо мати друзів. Другові чи подрузі можна довірити таємницю, пограти разом у захопливу гру або почитати цікаву книжку. Друг чи подруга прийде на допомогу в будь-якій ситуації. У школі можна знайти багато друзів і подруг.

1. Послухайте вірш. Про яке правило дружби розповідається в ньому?

Твій друг тобі віддасть усе:
І свій квиток на карусель,
І цвях, і ґудзик, і літак,
Та не за щось — а просто так.
І збільшувальне скельце,
Найкраще у дворі,
Твій друг із щирим серцем
Тобі віддасть — бери!

І ти нічого не жалій —
Ніколи і нітрохи!
І навіть м'яч футбольний свій
Віддай, як друг попросить.
І посміхнеться друг тобі —
Аж схочеться співати.
І ти подумаєш тоді:
«Як гарно дарувати!»

Анатолій Костецький

2. Розгляньте малюнки. Розкажіть, на яких із них діти додержуються правил дружби.

3. Кого з героїв мультфільмів можна назвати справжніми друзями? Поясніть чому. У якому мультфільмі розповідається про дружбу людини та тварини?

4. Назвіть зображених домашніх улюбленців. Яка тварина найбільша? Найменша? Які тварини є у вас удома? А яких би ви хотіли мати? Розкажіть про правила догляду за тваринами.

5. **Проект «Де живуть домашні улюбленці»**

Намалюйте свого домашнього улюбленця та місце, де він мешкає. Розкажіть про це в класі. Послухайте розповіді своїх однокласників та однокласниць.

6. Визначте послідовність ліплення кошеняти. Виліпіть його з пластиліну за встановленою послідовністю.

ПЛАНУЄМО СВІЙ ЧАС

Режим дня — це чіткий розпорядок життя дитини протягом доби.

1. Послухайте вірш. Назвіть послідовно дні тижня. У які дні тижня ви ходите до школи? Які дні є вихідними?

Вранці ми із добрим ділом
Привітали *понеділок*.
Ніченька настала скоро,
Трудовий іде *вівторок*.
Спритна, вміла, молода
Вже настала *середа*.
Йде четвертий день тепер,
Називається *четвер*.

Діло добре ладиться,
Як настала *п'ятниця*.
Вдома скрізь кипить робота —
Починається *субота*.
А субота з хлібом-сіллю
Привела сестру *неділю*.
Ось і тижневі кінець,
Хто трудився — молодець!

Степан Жупанин

2. Розкажіть про режим дня школярів і школярок. Чому важливо правильно розподіляти час? Які дії повторюються протягом доби?

3. Розкажіть про свій режим дня. Намалюйте плакат «Мій режим дня», розмістіть його над робочим столом і дотримуйтеся протягом дня.

4. Розгляньте світлини. Розкажіть у класі, що ви любите робити найбільше. Плануйте свій день так, щоб залишався час на улюблені справи.

5. З думкою кого з дітей ви погоджуєтеся? Чому?

— Мені подобаються робочі дні.

— А я люблю вихідні дні.

6. Визначте час на кожному годиннику. Розкажіть, що ви робите в робочі та вихідні дні в зазначений час.

УРОКИ

1. Розкажіть за світлинами, що роблять учні й учениці на уроках. Які це уроки? Які ви маєте уроки кожного дня?

2. Андрій зашифрував назви уроків у малюнках-символах. Відгадайте назви уроків. Запропонуйте свій варіант символів до кожного уроку.

3. Об'єднайтесь у групи за назвами робочих днів. Складіть розклад уроків на тиждень із малюнками-символами. Розмістіть плакат із розкладом у класі.

1-й урок

2-й урок

3-й урок

4-й урок

4. Який урок у звірят? Хто сидить за першою партою? За останньою? Хто є вчителем у лісовій школі? Хто, на вашу думку, порушує правила поведінки на уроці?

5. Розкажіть, яких правил поведінки потрібно дотримуватися в школі.

6. Розгляньте світлини. Який настрій у дітей на уроках? Поміркуйте, чому могло так трапитися.

ВІДПОЧИНОК НА ПЕРЕРВІ

1. Розкажіть, у які ігри грають учні й учениці на перерві. У які із цих ігор ви вмієте грати? У які ігри ви хотіли б навчитися грати?

2. Послухайте та вивчіть лічилку. Використовуйте її під час ігор на перервах і після школи.

Знову гра. Веселий час.
Хто ж водитиме із нас?
Невідомо, я чи ти?
Як до згоди нам прийти?
Треба всіх порахувати:
Раз! Два! Три! Чотири!
П'ять!

На галявині сунічки,
На ялині дві синічки
Дуже хочуть подивитись,
Хто із нас буде жмуритись.
Раз! Два! Три! Чотири!
П'ять!
Випало тобі шукать.

Людмила Кондрацька

3. Назвіть, які книжки читають дорослі дітям удома. Розкажіть, які ви любите книжки.

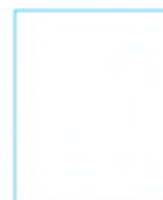

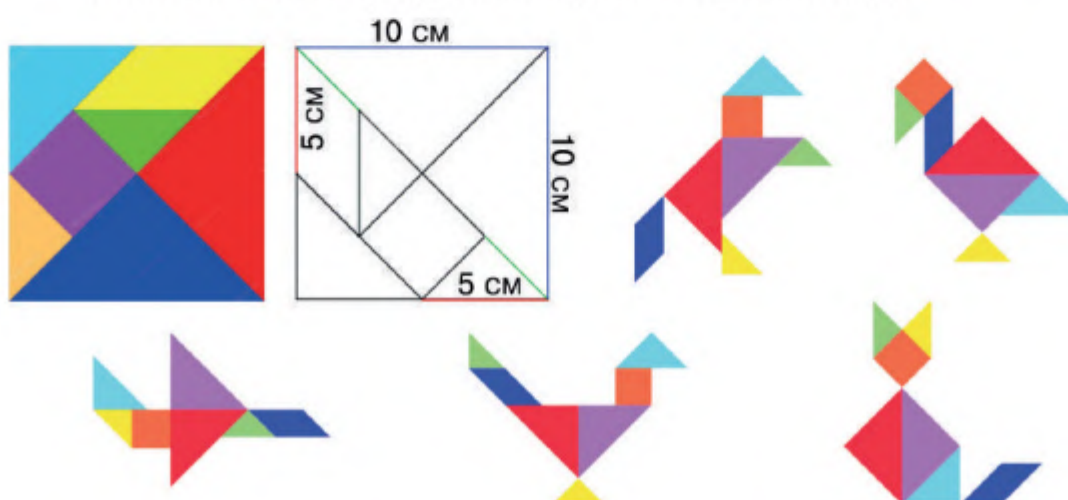
4. Назвіть зображені на малюнку предмети одним словом. Скільки їх у кожному ряду? Назвіть третю іграшку в кожному ряду. Розкажіть про іграшки, якими ви любите гратися.

5. Розгляньте послідовність іграшок. Яку іграшку потрібно розмістити в порожній клітинці?

6. З яких фігур складається танграм? Скільки в ньому трикутників? Чотирикутників? Розріжте фігури за схемою. Складіть фігури за зразком (на вибір).

ЕКСКУРСІЯ ШКОЛОЮ

1. Назвіть шкільні приміщення на світлинах. Розкажіть про їхнє призначення. Які з них є у вашій школі?

- Який об'єкт можна додати до кожного приміщення? У якому місці його доцільно розмістити?

2. Коли перебування в шкільних приміщеннях може стати небезпечним? Послухайте правила поведінки. Якого приміщення вони стосуються?

- Будьте уважні, чітко виконуйте вказівки вчителя/учительки.
- Заходьте до приміщення в спортивному взутті.
- Користуйтеся спортивним знаряддям тільки з дозволу вчителя/учительки.
- Виконуйте вправи з певним інтервалом, зберігаючи дистанцію. Уникайте зіткнень, не штовхайтесь.
- Після закінчення уроку покладіть спортивний інвентар на місце.

3. Складіть правила поведінки в інших шкільних приміщеннях.

3. Полічіть кількість поверхів у школах на світлинах. Скільки поверхів має ваша школа? Намалюйте її.

4. Представники яких професій працюють у школі? Опишіть місце їхньої роботи. Назвіть інструменти, потрібні їм для роботи. Хто ще працює в школі?

5. З думкою кого з дітей ви погоджуєтеся? Поясніть чому.

— Кожна професія важлива.

— Потрібно поважати працю кожної людини.

МОЯ КЛАСНА КІМНАТА

1. Розгляньте зображення класної кімнати.

- Назвіть предмети в класі за поданими кольорами.
- Назвіть предмети, які використовують учні й учениці та якими користується вчитель/учителька.
- Яких предметів із зображених на світлині немає у вашому класі?
- Що вам подобається в класі? А що б ви хотіли змінити? Чому?
- Полічіть кількість стільців і парт. Порівняйте їхню кількість.
- Назви яких предметів розпочинаються зі звука [к]?

2. Назвіть зображені предмети. Покажіть їх на малюнку класної кімнати. Розкажіть про їхнє призначення.

- Оберіть слова, якими можна описати класну кімнату.
Світла, чиста, простора, сучасна, велика, тепла.
- Як ви вважаєте, який урок закінчився? Поясніть свою відповідь.

3. Назвіть осередки класної кімнати. Що можна робити в кожному з них? Які осередки є у вашому класі?

- До яких осередків належать подані предмети? Доповніть перелік.

4. Навчіться правильно сидіти за партою.

- Спину тримайте рівно.
- Голову трохи нахиліть уперед.

- Лікті покладіть на стіл.
- Ноги зігніть під прямим кутом.

5. Хто з дітей підготував робоче місце до уроку? Допоможіть школярці навести лад на парті. Перевірте своє робоче місце.

Марина

Богдан

НА ШКІЛЬНОМУ ПОДВІР'І

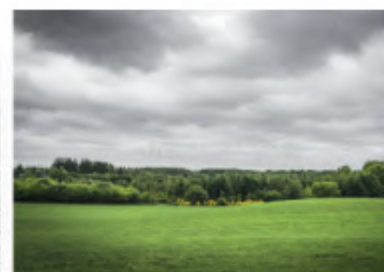
1. Назвіть зображені ділянки шкільного подвір'я. Чим це подвір'я подібне до подвір'я вашої школи? Які ділянки можуть бути небезпечними?

2. Розкажіть за світлинами, який відпочинок організували діти на шкільному подвір'ї. До якої групи ви хотіли б приєднатися?

3. Яка погода підійде найкраще для прогулянки?

4. **Екскурсія** на шкільне подвір'я

Під час екскурсії дотримуйтеся поданих правил.

1. Уважно слухайте вказівки вчителя/учительки.
 2. Не чіпайте незнайомі предмети — це може бути небезпечно.
 3. У разі поганого самопочуття повідомте про це вчителя/учительку.
 4. Будь-яке сміття викидайте в смітник.
- Опишіть враження Олени від екскурсії за малюнками. Поділіться своїми враженнями від екскурсії — створіть власний малюнок.

5. Послухайте, що діти розповіли дорослим про екскурсію на шкільне подвір'я. Що хотіли б розказати ви?

— У нашій школі є великий стадіон. Сьогодні ми з хлопцями грали там у футбол!

— На нашому шкільному подвір'ї росте багато дерев і квітів!

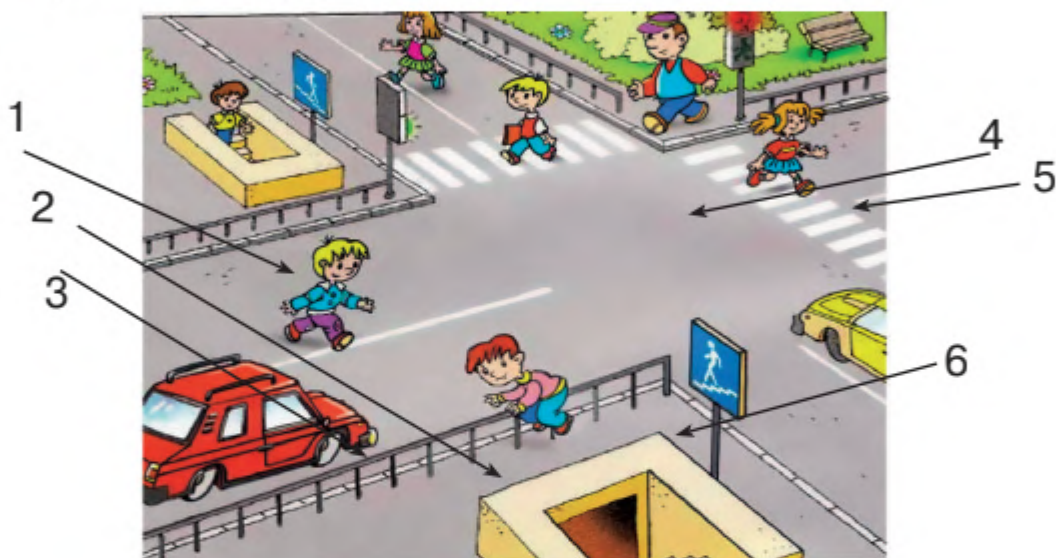

НА ВУЛИЦІ

1. Назвіть складові частини дороги. Хто з дітей дотримується правил переходу дороги? А хто порушує ці правила? Чому важливо дотримуватися Правил дорожнього руху?

1 — дорога; 2 — тротуар; 3 — бордюр; 4 — перехрестя;
5 — пішохідний перехід; 6 — підземний пішохідний перехід.

Запам'ятайте!

1. Ходити потрібно тільки по тротуару з правого боку.
2. Переходити дорогу треба по пішохідному переходу.
3. За потреби можна скористатися підземним переходом.
4. Якщо немає позначеного переходу, переходьте на перехресті.
5. Починайте перехід, коли транспорту немає або він дуже далеко.
6. Не можна перебігати дорогу.

2. Відгадайте загадку. Намалюйте відгадку.

Як переходиш вулицю,
На розі зупинись
І перш за все уважно
На мене подивись.
Дивлюсь червоним оком —
Велю спинитись я,
Одне мені потрібно —
Це витримка твоя.

А блисне жовте око,
Іти не поспішай,
Бо жовтий — не зелений:
Потрапиш під трамвай.
Увага — і зелений
Привітно замигтів.
Він колір найдобріший,
Щасливої путі!

За Рамуте Скучайте

3. Назвіть спільні й відмінні ознаки зображених об'єктів.

4. Що означають подані дорожні знаки? Які з них є у вашому населеному пункті? До яких геометричних фігур вони подібні?

5. Визначте «зайвий» об'єкт у ряду. Поясніть свій вибір.

6. Виготовте дорожні знаки за зразком. Використайте їх під час ігор на перерві.

ПЕРЕВІРТЕ СЕБЕ

Для гри вам знадобляться два кубики з різнокольоровими гранями. Кидайте по черзі гральний кубик. Знайдіть на ігровому полі завдання відповідного кольору. Виконайте його.

Як називають дітей, які ходять до школи?

Які речі у вашому рюкзаку необхідні для навчання?

Назвіть правила дружби.

Які приміщення є у вашій школі?

Хто зображений на малюнку?

Пригадайте й назвіть правила поведінки на уроці.

Що означає цей дорожній знак?

Хто з дітей сидить за партою правильно?

Розкажіть про свій режим дня.

На якому уроці знаходяться учні й учениці?

Назвіть правила вашого класу.

Назвіть імена своїх однокласників та однокласниць.

НАШЕ ДОВКІЛЛЯ

*довкілля нежива природа жива природа
рукотворний світ погода осінь*

- Де відбуваються зображені події? У яку пору року?
- Назвіть за малюнками слова, які відповідають на питання хто? що?
- Що роблять діти?
- Скільки тварин зображено? Назвіть їх.
- Які кольори переважають на малюнках? Чому?
- Якими об'єктами можна доповнити малюнки?

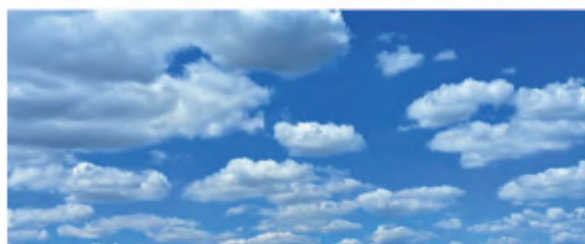
ЯК ЛЮДИНА ПІЗНАЄ СВІТ

1. Назвіть органи чуття людини. Визначте за малюнками, за допомогою яких органів чуття людина пізнає світ.

2. Яким органом чуття найкраще сприймати кожний зображений об'єкт? Які об'єкти можуть бути неприємні для сприйняття? Назвіть слова зі звуком [o].

3. Дослідіть об'єкти (яблуко, огірок тощо) за кольором, розміром, формою, запахом, смаком, на дотик. Які органи чуття допомогли вам це зробити? Результати оформте за зразком.

	колір 	розмір малий великий	форма
	смак солодкий кислий	запах приємний неприємний	на дотик гладенький шорсткий

4. Доповніть об'єкти за поданими ознаками. Складіть речення з одним із слів (на вибір).

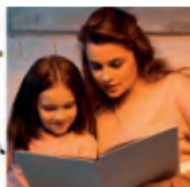
ЖОВТЕ

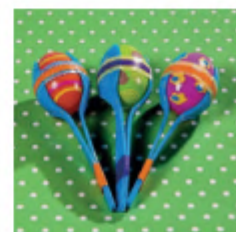
КОЛЮЧЕ

5. Микола й Оля з'ясували, які звуки подобаються учням та ученицям їхнього класу. Розкажіть про результати опитування. Проведіть подібне опитування у вашому класі.

6. Виготовте шумові музичні інструменти (маракаси). Наповніть пластикову коробку від іграшок скріпками, гудзиками, квасолею, рисом чи горохом. Закріпіть скотчем між пластиковими ложками. Використовуйте її для супроводу співу.

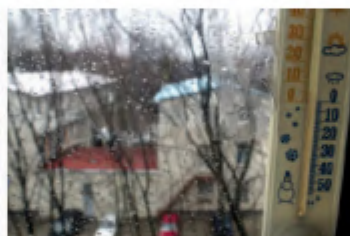
ПРИЛАДДА ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

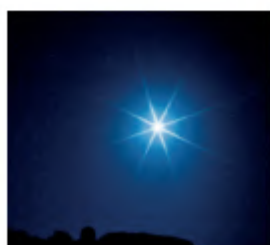
1. Назвіть зображені прилади. Поясніть, для чого їх використовують. Яким із них ви вмієте користуватися? Визначте кількість складів у кожному слові.

2. Назвіть прилади, які використовують для дослідження. Як іще можна використовувати ці прилади?

3. Назвіть об'єкти на світлинах. Який прилад використовують для їхнього дослідження? Визначте кількість складів у кожному слові.

4. Визначте на око, лінія якого кольору має більшу довжину. Яким приладом вимірюють довжину? Виміряйте лінійкою довжину кожної лінії, щоб перевірити свої припущення.

5. Назвіть зображені предмети за зростанням їхньої маси. Який прилад використовують для вимірювання маси?

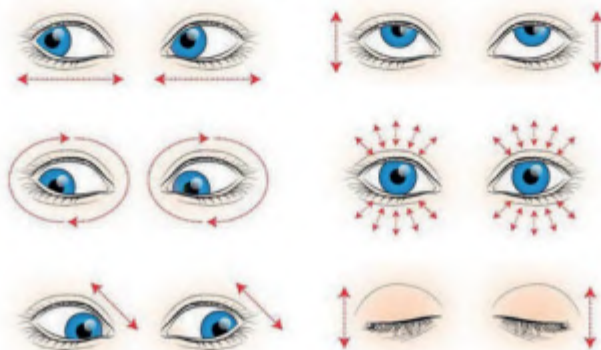
6. Поясніть за малюнком, для чого використовують лупу.

7. Запишіть на аркуші паперу цифри через лупу. Прочитайте записи без лупи. Чи легко було це зробити? Чому?

8. Виконайте подані вправи для очей. Робіть їх щодня для підтримання гостроти зору.

ЛЮДИНА ТА ДОВКІЛЛЯ

Усе, що нас оточує, можна об'єднати у великі групи. До першої групи належать *об'єкти природи*, до другої — *рукотворні об'єкти* (тобто створені людиною).

1. Розгляньте малюнок. Назвіть природні та рукотворні об'єкти. Який прилад використовують діти для дослідження? Назвіть слова, котрі відповідають на питання *хто? що?* Доберіть слова до звукових схем.

[- ● - | - ●]

[= ● - | - ● - | - ●]

[- ● | - ● | - ●]

[- ● | - ● | - ● -]

2. Розгляньте схему. Назвіть об'єкти, що належать до неживої та живої природи.

3. Назвіть об'єкти неживої та живої природи на малюнку. Які об'єкти зображені біля малюнка? Якими з них можна доповнити малюнок? Які об'єкти будуть «зайвими»?

4. Об'єднайте зображені об'єкти в групи. Назвіть об'єкти живої природи.

5. На яких світлинах зображено природне середовище? На яких — створене людиною? Що роблять люди в штучних середовищах? Назвіть результати їхньої діяльності.

СОНЦЕ — ДЖЕРЕЛО СВІТЛА Й ТЕПЛА

Сонце — це зоря. Сонце дає рослинам, тваринам і людям світло й тепло. Воно також є джерелом енергії.

1. Послухайте вірш. Назвіть об'єкти, про які розповідається в ньому. До якої природи вони належать? Зробіть звуковий аналіз одного зі слів (на вибір).

Два сонечка я знаю:
Мов куля золота,
Одне у небі сяє,
А друге ось літа.
За сонечком маленьким
Біжу я навпростець.

Ловлю його у жменьку,
Мов сонця промінець.
— Боятися не треба,
Лети собі у світ
І сонечку на небі
Мій передай привіт.

Петро Мостовий

2. Розкажіть за світлинами про значення сонця.

Обережно! Сонце може завдати людині шкоди.

3. Оберіть предмети, які можуть захистити вас від сонячного проміння. У яких випадках потрібно користуватися ними?

З думкою кого з дітей ви погоджуєтеся? Поясніть свою відповідь.

Олесь: — Тінь буває тільки вдень за будь-якої погоди.

Ірина: — Тінь буває тільки вдень, але в сонячну погоду.

5. Назвіть зображені об'єкти. Укажіть перший та останній звуки кожного слова. Чи відповідають тіні об'єктам?

6. Поставте на парту чи стіл предмет. Посвітіть на нього ліхтариком справа та зліва. Зробіть висновок: чи однакова форма тіні з обох боків. Піднімайте ліхтарик вгору й опускайте вниз. Що відбувається з тінню?

7. Поставте на аркуш білого паперу предмет. Посвітіть на нього ліхтариком, щоб утворилася тінь. Обведіть її простим олівцем. Поміркуйте, що або кого можна намалювати за цим контуром. Виконайте малюнок.

8. Виготовте сонце за зразком.

СПОСТЕРІГАЄМО ЗА ПОГОДОЮ

1. Назвіть, яким буває стан неба.

сонячно

хмарно

похмуро

2. Розкажіть, якою може бути сила вітру.

без вітру

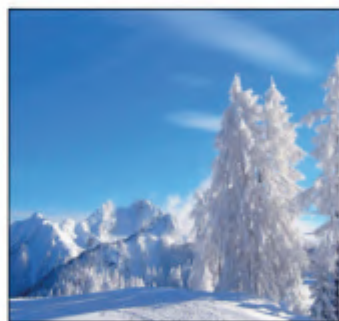
слабкий вітер

сильний вітер

3. Визначте за термометром температуру повітря в різні пори року.

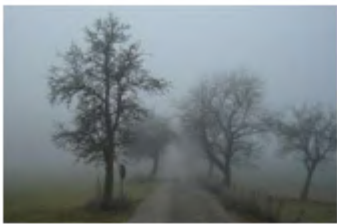

4. Доберіть назви до світлин.

Сніг, дощ, веселка, гроза, туман, роса.

1

2

3

4

5

6

5. Опишіть погоду за вікном. Спостерігайте за погодою щодня. Фіксуйте результати в календарі погоди в класі.

6. Доберіть одяг і взуття відповідно до погоди. Поясніть, чому важливо вміти правильно їх добирати.

7. Послухайте думки дітей. Розкажіть, яка погода подобається вам. Поясніть свою відповідь.

— Я люблю дощову погоду. Тоді можна залишатися вдома та складати конструктор.

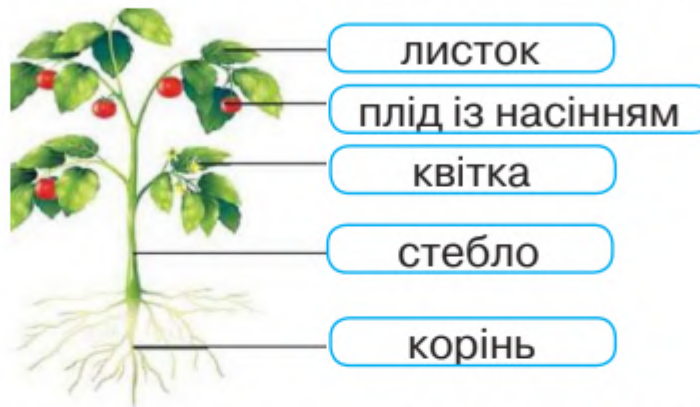
— Я люблю сонячну погоду. Тоді можна вийти на подвір'я та пограти з друзями.

РОСЛИННИЙ СВІТ

Рослини належать до об'єктів живої природи.

1. Назвіть за схемою частини (органи) рослини.

2. Послухайте або прочитайте вірш. Назвіть орган рослини, який згадано в ньому. Яке значення він має для рослини? Назвіть інші органи ромашки.

Ми ромашечки стрункі,
Кожна — у віночку.
Квітнемо біля струмків,
В полі і в садочку.

Як повіє вітерець,
Крильцями махаєм.
Та міцненький корінець
У землі тримає...

Надія Кир'ян

3. Назвіть за схемою, на які групи розподіляють рослини. Наведіть приклади рослин до кожної групи.

4. Діти назвали, до якої групи належать обрані ними рослини. Перевірте, чи правильно вони виконали завдання. Назвіть кількість рослин у кожній групі.

— це
дерева.

— це
кущі.

— це
трав'янисті
рослини.

5. Опишіть, що відбувається на малюнку. Які умови необхідні для життя та розвитку рослин?

тепло

світло

ґрунт

повітря

поживні
речовини

6. Проект «Вирощуємо квасолину»

Підготуйте горщик із ґрунтом. Посадіть насініну квасолі. Полийте ґрунт і поставте горщик на підвіконня. Доглядайте за рослиною — зволожуйте й розпушуйте ґрунт. Спостерігайте за ростом рослини. Виміряйте висоту стебла через 10, 15 і 20 днів. Занотуйте, коли з'явиться перша квітка. Зафіксуйте результат на малюнку або світліні. Завдяки чому ви отримали результат — виростили рослину?

7. Складіть вираз. Обчисліть його. Складіть інші вирази за поданим зразком.

$$\begin{array}{c} \text{bean} \quad \text{bean} \quad \text{bean} \\ \text{bean} \end{array} + \begin{array}{c} \text{bean} \quad \text{bean} \\ \text{bean} \end{array} = ?$$

КУЛЬТУРНІ Й ДИКОРΟΣЛІ РОСЛИНИ

Культурні рослини ростуть на полях і городах, у садах і парках, на клумбах та у скверах. Їх вирощують люди для своїх потреб.

Дикорослі рослини ніхто не саджає та не доглядає за ними. Вони ростуть у лісах, степах і на луках.

1. Назвіть зображені культурні та дикорослі рослини. До якої групи рослин вони належать? Які рослини ростуть у полі, у саду, на городі? Назвіть пари слів, які починаються однаковими звуками.

2. Назвіть зображені органи рослин. Об'єднайте їх у три групи: плоди дерев, плоди кущів і плоди трав'янистих рослин.

3. Гра «Яка рослина виросте з насінини?»

4. Розкажіть, що виготовляють із зображених рослин. Доповніть розповідь власними прикладами.

5. Послухайте вірш.

Журилася ромашка:
— Не рви мою красу,
Тут бавиться комашка,
Я радість принесу.
Чому це всі гадають:
Хто любить, а хто ні,

І білий цвіт зривають...
То ж боляче мені!
Не кривди жодну квітку,
Земля — наш спільний дім.
А я ще довго влітку
Всміхатись буду всім.

Наталя Карпенко

- Про яку культурну чи дикорослу рослину розповідається у вірші? До чого закликає авторка вірша?

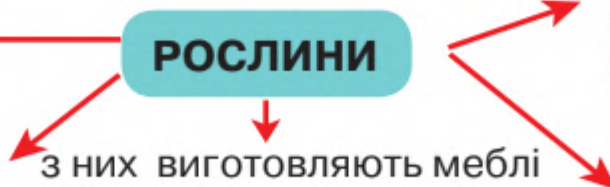

6. Розкажіть, яке значення мають рослини для людини. Наведіть приклади.

годують

одягають

з них виготовляють меблі

дарують красу

лікують

СВІТ ТВАРИН

Тварини належать до об'єктів живої природи.

Назвіть зображені об'єкти одним словом. До яких груп належать ці тварини? Наведіть свої приклади. Назвіть останній звук у кожному слові. Доберіть слова до поданих схем.

Звірі

Птахи

Комахи

Павуки

Риби

Земноводні

[- • | - • -]

[• | - • =]

Тварини бувають дикі та свійські. *Дикі тварини* самі облаштовують собі житло, добувають їжу й захищаються від ворогів. Вони мешкають у лісах, водоймах, на луках. *Свійські тварини* живуть біля людей, які за ними доглядають, облаштовують їм житло та годують.

2. Назвіть зображених тварин. Яких тварин більше — диких чи свійських? На скільки? Назвіть звуки в трискладових словах.

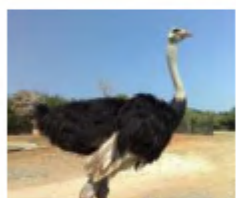

Розгляньте малюнки. Що не так зображено в кожному ряду? Скористайтесь словами-підказками. Складіть речення з поданими словами.

Плавають

Літають

Стрибають

4. Розкажіть, що свійські тварини дають людям. Доповніть відповідь іншими прикладами.

5. Розгляньте картину художника Дональда Золана. Які емоції вона викликає у вас? Чому? Придумайте їй назву.

радість

здивування

сум

гнів

захоплення

байдужість

РУКОТВОРНІ ОБ'ЄКТИ

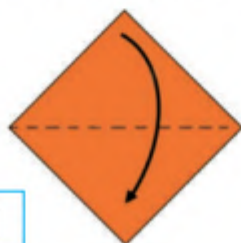
1. На якому малюнку зображено тільки рукотворні об'єкти? Назвіть їх. Уявіть себе на малюнку. Де б ви могли бути? На іншому малюнку назвіть природні об'єкти.

2. Назвіть природні й рукотворні об'єкти. Скільки їх? З яких матеріалів виготовлені рукотворні об'єкти?

3. Складіть із паперу мордочку собаки за малюнками.

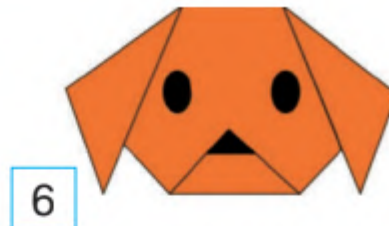
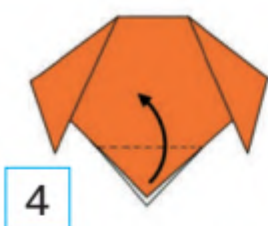
1

2

3

4. Назвіть предмети, створені із зазначених матеріалів. Як ви вважаєте, чому м'яч не роблять із вати, а одяг — зі скла?

Гума

Скло

Пластмаса

Метал

Папір

5. Назвіть спільні й відмінні ознаки предметів у кожному ряду. Які матеріали шкідливі для довкілля?

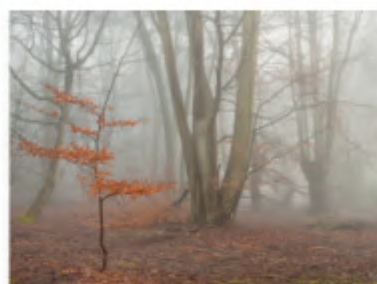

6. Навчіться правильно сортувати сміття. Розкажіть, чи сортує сміття ваша родина. Поясніть, чому важливо це робити.

1. Яку пору року зображено на світлинах? Назвіть послідовно осінні місяці. Чи правильно підписано світлини? Опишіть погоду на одній із них *(на вибір)*.

Листопад

Вересень

Жовтень

2. Послухайте, які зміни відбуваються в неживій природі восени. Які з них ви спостерігали? Яку із цих ознак зображено на світлині?

- Температура повітря стає нижчою з кожним днем.
- Сонце не піднімається високо, тому мало прогріває землю.
- Частішають вранішні тумани.
- Іде дрібний дощ, іноді зі снігом.
- Настають перші заморозки.

3. Допоможіть дітям закінчити розповідь про зміни, які відбуваються в живій природі восени.

Достигають ...

Жовтіє
та опадає ...

Розквітають ...

Їжаки,
борсуки,
ведмеді ...

Лелеки, ластівки,
зозулі ...

Білки, польові
миші ...

4. Послухайте вірш. Яке дерево згадано в тексті? Якого кольору листя? Що діти роблять із кленових листків?

Червонясте, золотисте
Опадає з кленів листя.
Діти ті листки збирають,

У книжки їх закладають.
З них плетуть вінки барвисті —
Червонясті, золотисті.

За Іванною Блажкевич

5. Проєкт «Гербарій з осінніх листків»

Зберіть і висушіть листки з різних дерев і кущів. Приклейте кожний листок на аркуш паперу, підпишіть, з якої він рослини. Розкажіть про результати своєї роботи в класі.

6. Виконайте аплікацію за зразком (на вибір).

Розкажіть про роботу, яку виконують люди восени. Поміркуйте, чи завжди їхня діяльність приносить користь. Складіть по одному реченню до кожного малюнка.

2. Послухайте вірш.

В зéлені діброва, в китицях калина.
Глянь, яка чудова наша Україна!
Журавлі над лугом линуть рівним клином.
Будь природі другом, будь природі сином.
Знай-бо — це не мода, це життя потреба.
Нас віта природа чистим синім небом.

За Анатолієм Камінчуком

- До чого закликає поет? Чому важливо бути природі другом? Назвіть об'єкти неживої та живої природи, про які йдеться у вірші. Розкажіть, що ви про них знаєте.

3. Поясніть, що означають подані знаки. Де їх можна розмістити?

Розгляньте малюнки до акції «Збережи довкілля». Про що хотіли застерегти учні й учениці? Створіть плакат про дбайливе ставлення до довкілля.

Щоб зберегти рослини та тварин, яким загрожує зникнення, було створено *Червону книгу*. У ній на сторінках різного кольору записано назви рідкісних рослин і тварин.

5. Назвіть рослини та тварин Червоної книги України.

Лілія
лісова

Горицвіт
весняний

Кіт
лісовий

Лелека
чорний

6. **Екскурсія** до парку

Наталя розповіла друзям про екскурсію до парку. Доповніть її розповідь.

— Учора ми з класом ходили на екскурсію до парку. Погода була ...

— Я бачила такі рослини: березу, ...

— У парку мешкають: білка, голуби, горобці, ...

— Для комфортного відпочинку в парку люди спорудили ...

ПЕРЕВІРТЕ СЕБЕ

Для гри вам знадобляться торбинка та різнокольорові фішки. По черзі витягуйте фішки й знаходьте на малюнку об'єкт такого ж кольору. Розкажіть, що ви знаєте про цей об'єкт за поданим планом.

План

1. Це природний чи рукотворний об'єкт?
2. Якщо це рукотворний об'єкт, то з якого матеріалу він виготовлений? Для чого призначений?
3. Якщо це природний об'єкт, то він належить до неживої чи живої природи? Що ви знаєте про цей об'єкт? Він корисний чи шкідливий?
4. Що трапилося б, якби цього об'єкта в довкіллі не було?

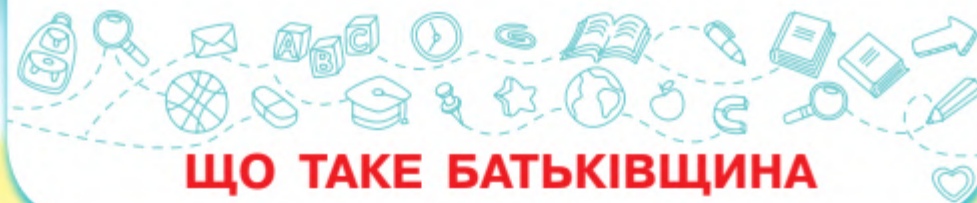
УКРАЇНА – НАША КРАЇНА

*Україна Батьківщина символи
столиця родина громадські місця*

- Що зображено на малюнках? Як ці об'єкти пов'язані з Україною?
- Кого зображено на малюнках?
- У що одягнені діти?
- Складіть речення за малюнками.

ЩО ТАКЕ БАТЬКІВЩИНА

Місце, де людина народилася, називають *батьківщиною*, а країну — *Батьківщиною*. Для всіх українців та українок Батьківщиною є Україна.

1. Послухайте вірш.

Знаєш ти, що таке Батьківщина?
Батьківщина — це ліс осінній,
Це домівка твоя і школа,
І гаряче сонячне коло.
Батьківщина — це труд і свято.
Батьківщина — це мама й тато.
Це твої найщиріші друзі
І бджола у веснянім лузі.

Анатолій Костецький

- Продовжте речення.

Батьківщина — це

2. Упізнайте Україну за світлинами. Поясніть свою відповідь.

3. Пограйте в гру із сусідом/сусідкою по парті. Один гравець називає букву, інший — місто на карті України, яке починається із цієї букви. Потім гравці міняються ролями. Назви скількох міст починаються з букви **Л**?

4. Яке речення відповідає світлині? Розкажіть, що ви знаєте про Україну. Виконайте малюнок.

Україна захоплює чарівними краєвидами.
Україна має чудову мову та давню культуру.
Я пишаюся тим, що я — українець/українка.

5. Доповніть розповідь. Розкажіть про себе.

Я (українець/українка). Мене звати
Я живу Україна — це

ДЕРЖАВНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Державними символами України є *Державний Герб України*, *Державний Гімн України* та *Державний Прапор України*.

1. Розгляньте Державний Прапор України. Розкажіть, що символізують його кольори. Де можна його побачити?

2. Що зображено на світлинах? Які з них подібні до прапора України?

3. Виконайте аплікацію прапора України з насінин гарбуза. Розмалуйте смуги в жовтий і синій кольори.

4. Назвіть за світлинами події, коли співають Державний Гімн України. Розкажіть, коли ви його виконували. Виконайте в класі цю урочисту пісню.

5. Дослідіть, на яких об'єктах можна побачити Державний Герб України. Доповніть перелік таких об'єктів.

6. Розкажіть, які матеріали використали на ілюстраціях для створення Державного Герба України? Складіть Державний Герб України, використовуючи різні матеріали (на вибір): ґудзики, монети, стрічки, намистини тощо.

НАРОДНІ СИМВОЛИ УКРАЇНИ

Народні символи України — це батьківська хата, вишитий рушник, калина, писанка, верба, барвінок, лелека. Вони є оберегами. Про них складено багато пісень і легенд.

1. Назвіть народні символи України. Які з них є природними об'єктами? Які належать до рукотворного світу? Складіть речення з одним із слів (на вибір).

2. Про які символи України розповідають діти? Розкажіть, які символи шанують і бережуть у вашій родині.

— Улюбленою рослиною українців є калина. Її ягоди мають цілющі властивості.

— Приліт лелек сповіщає про прихід весни. Лелеки — символ щастя і добробуту родини.

3. Послухайте прислів'я та приказки. Про які народні символи в них ідеться?

Де ростуть верби, там чисті джерела води.
Гарна калина, як і рідна ненька Україна.
Хто вміє віночок вити, той вміє життя любити.
Не вчи орла літати, а солов'я співати.

4. Назвіть рослини українського віночка. Покажіть їх на малюнку. Визначте кількість складів у поданих словах.

мак

ромашка

волошка

чорнобривці

калина

хміль

барвінок

незабудка

5. Розв'яжіть задачі.

- Оксана взяла для плетіння вінка 5 ромашок і стільки ж маків. Скільки маків у вінку дівчинки?
- Богдана вплела у вінок 6 волошок, а Наталя — на 3 менше. Скільки волошок вплела у вінок Наталя?
- Ярослава зірвала для вінка 4 чорнобривці, а Оля — 3. Скільки квітів зірвали дівчатка для вінка?

6. Відгадайте загадку. Яке зображення є відгадкою?

На городі в нас росте
Сонце ясне, золоте,
Жовте око, жовті вії,
Та чомусь воно не гріє.

7. Виготовте аплікацію соняха з кругів жовтого кольору. Прикрасьте середину шматочками гофрованого паперу.

КИЇВ — СТОЛИЦЯ УКРАЇНИ

Столиця — головне місто країни. Столицею України є давнє місто Київ.

1. Послухайте вірш. Виконайте малюнок за змістом вірша.

Чудовий день. Ясна пора.
Легенький вітерець повіяв.
На кручах сивого Дніпра
Стоїть столиця наша — Київ.
Летить у небі голуб-птах,
над ним хмарки, немов пір'їни,
Тріпоче синьо-жовтий стяг,
Як вільне серце України.

За Анатолієм Камінчуком

2. Назвіть за світлинами визначні місця Києва.

Пам'ятник князю
Володиміру

Пам'ятник
Богдану
Хмельницькому

Пам'ятник
засновникам
Києва

Майдан
Незалежності

Золоті ворота

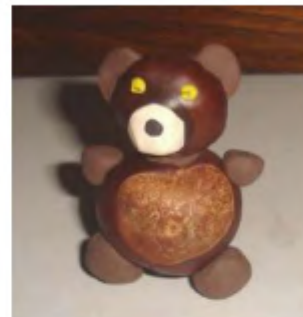
Вулиця Хрещатик

3. Яка рослина є символом Києва? Що ви про неї знаєте?

4. Розгляньте вироби з плодів каштана. Створіть власну колекцію виробів.

5. **Екскурсія** по місту Києву

Про свою подорож Мирослав розказав у фотозвіті. Які місця він відвідав? Здійсніть уявну подорож до столиці.

— Здійсни-
лася моя
мрія.
Я відвідав
столицю
України —
місто Київ.

Майдан
Незалежності

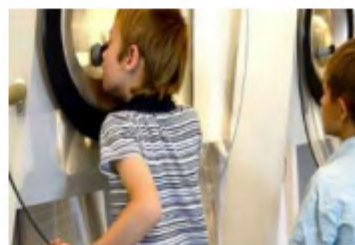
«Місто
професій»

Ляльковий театр

Зоопарк

Музей
мікромініатюр

ДЕРЖАВНІ СВЯТА УКРАЇНИ

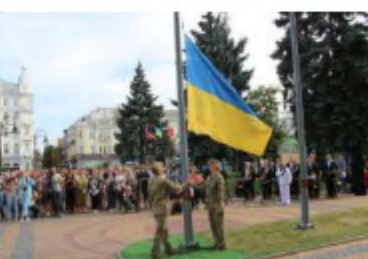
Державне свято — свято, установлене в країні на ознаменування особливої події.

1. Розгляньте листівки. Яким державним святам України вони присвячені?

2. Оберіть світлини із зображенням урочистостей із нагоди Дня Незалежності України. У яких із цих урочистостей ви брали участь?

Конституція України — це Основний Закон нашої держави.

3. Поясніть за малюнками статтю 10 Конституції України:
«Державною мовою в Україні є українська мова»

4. Оберіть із-поміж поданих слів ті, якими можна охарактеризувати захисників і захисниць України.

працьовиті

мужні

волелюбні

хоробрі

сміливі

кмітливі

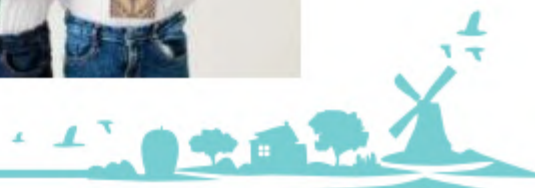
щедрі

5. Послухайте вірш-мирилку. Коли його можна використувати? Вивчіть вірш напам'ять.

Я козак і ти козак,
Я вояк і ти вояк,
Щоб в бою стояти мужньо,
Ми повинні бути дружні.
Ми хоробрі вояки —
Побратими-козаки.

Яна Яковенко

МОЄ МІСТО (СЕЛО)

1. На яких світлинах зображено місто, а на яких село?

2. Порівняйте, чим відрізняються місто й село. Скористайтеся словами-підказками.

високі будинки

затишні сади

невеликі будинки

широкі дороги

велика кількість населення

невелика кількість населення

багато транспорту

3. Розкажіть за світлинами про особливості діяльності людей у місті й у селі.

4. Послухайте, що розказують діти про свої населені пункти. Розкажіть за зразком про своє місто (село). Намалюйте його.

— Я живу у Львові. Це велике місто з красивими будівлями.

— Я живу в селі Ольгівці. Воно розташоване на мальовничих берегах Дніпра.

5. Дайте по черзі відповіді на запитання. На які запитання відповіді були однаковими?

Як називається ваш населений пункт?

Яку назву має його головна вулиця?

Яке місце у вашому місті (селі) подобається вам найбільше?

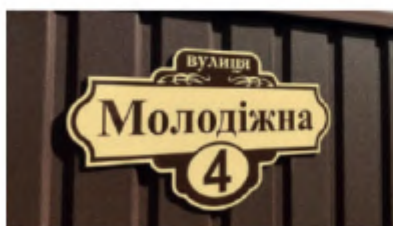
6. Визначте місце проживання кожної дитини. Назвіть свою адресу. Кому не можна її повідомляти?

Максим живе на вулиці, номер його будинку є непарним числом.

Оля живе в будинку, номер якого є найменшим числом.

Тарас живе в будинку, номер якого має дві цифри.

Олена живе в будинку, номер якого є «сусідом» числа 7.

МОЯ РОДИНА

1. Розгляньте світлину. Дайте відповіді на запитання.

- Де відбуваються зображені події?
- Назвіть зображених людей одним словом.
- Скільки осіб у родині? Назвіть їх.
- Чим займається кожний член родини?
- Який домашній улюбленець є в родині?
- Хто тримає в руках подібні предмети? Визначте звуки в цих словах.

- Кількості яких предметів відповідають подані числа?

3

1

2

2. Виконайте малюнок своєї родини. Розкажіть про неї.

3. Послухайте вірш. Скільки осіб у цій родині?

Мама, тато, дід, бабуся —
Всіх назву, не помилюся.
Старший братик і сестричка —
В нас сімейка невеличка.
Не спиняйте, бо зіб'юся:
Мама, тато, дід, бабуся,
Старший брат, сестра і я —
Отака моя сім'я!

Варвара Гринько

4. Складіть речення за світлинами. Розкажіть, як ви проводите вільний час зі своєю родиною.

5. Знайдіть вісім відмінностей на малюнках.

ОБОВ'ЯЗКИ В РОДИНІ

1. Розкажіть за світлинами про обов'язки дітей у родині. Які ваші обов'язки в родині?

2. Послухайте вірш. Чого хлопчик навчається в тата?

Мої руки незупинні —
то у фарбі, то у глині.
Що не вміють руки нині —
перейнять скоріш повинні.
Я навчаюся у тата
молоток в руках тримати.
Скоро буду майструвати,
бо навчаюся у тата!

Петро Осадчук

3. Розкажіть, чого навчилися діти від дорослих членів своєї родини. Складіть розповіді за зразком.

— **Мама** навчила мене доглядати за кімнатними рослинами. У моїй кімнаті на підвіконні тепер ростуть гарні квіти.

— **Бабуся** навчила мене в'язати. Я зв'язала на зиму теплий шарф.

— **Старший брат** навчив мене готувати страви за рецептами. Я вже вмію робити смачні овочеві салати.

— **Тато** навчив мене грати в баскетбол. Тепер я найкращий гравець шкільної команди.

— **Дідусь** навчив мене рибалити. Останнього разу я спіймала аж п'ять карасиків.

— **Старша сестра** допомогла розібратися в комп'ютерних програмах. Тепер я можу створювати мультфільми.

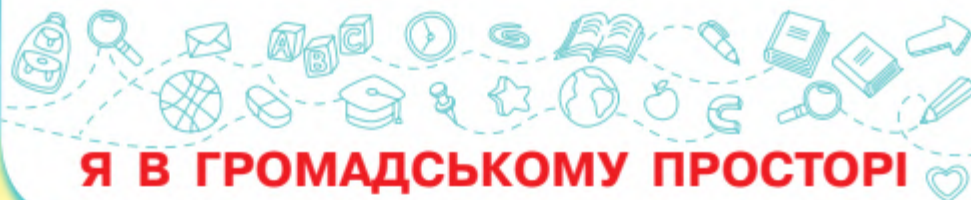

4. Приготуйте бутерброди й пригостіть ними друзів.

Приготування бутерброда

1. Підготуйте робоче місце й одягніть рукавички.
3. Змастіть шматки хліба маслом.
4. Покладіть на хліб нарізаний сир чи ковбасу.
5. Прикрасьте бутерброд зеленню.

Я В ГРОМАДСЬКОМУ ПРОСТОРИ

Громадські місця — це місця, які відвідує багато людей.

1. Назвіть зображені на світлинах громадські місця. Які з них ви відвідуєте найчастіше? Де вам подобається найбільше?

2. Послухайте правила поведінки в громадських місцях. Чому важливо дотримуватися цих правил?

— Кидаю сміття лише в смітник.

— Не спілкуюся з незнайомими людьми, не беру в них іграшки та солодощі. Відмовляюся кудись іти з ними.

— Не беру до рук незнайомі предмети й не торкаюся їх.

— Звертаюся по допомогу до дорослих — знайомих, поліцейського, продавця в магазині.

3. У яких громадських місцях можуть бути розміщені подані знаки? Що вони означають?

музей

бібліотека

кінотеатр

цирк

4. Розгляньте малюнок і дайте відповідь на запитання.

- Скільки дітей на ігровому майданчику? Кого більше: хлопців чи дівчат? На скільки?
- Що роблять діти? Складіть речення, придумавши дітям імена.
- Чому сумує дівчинка? Як ви могли б їй допомогти?
- Які ігри на майданчику можуть бути небезпечними?
- Складіть правила поведінки дітей на ігровому майданчику.
- Назвіть односкладові, двоскладові та трискладові слова за малюнком.
- Доберіть слово до схеми. $[= \bullet' | - \bullet]$

ЛЮДИ НАВКОЛО НАС

Усі люди виглядають по-різному, мають свої особливості характеру та звички. Потрібно ставитися з повагою і розумінням до всіх людей, які нас оточують.

1. Визначте, чим відрізняються люди на світлинах.

2. Послухайте текст. Назвіть професії людей, яких діти зустріли дорогою до школи. З людьми яких професій ви зустрічаєтеся щодня?

Олена й Тарас уранці вирушили до школи. На подвір'ї вони привіталися з дворником Юрієм Петровичем. Діти зайшли до крамниці. Вони розрахувалися з продавцем за печиво й пішли до автобусної зупинки. Діти почули гучний звук — то проїжджала машина швидкої допомоги. Коли приїхав автобус, діти допомогли старенькій бабусі сісти в нього. Невдовзі водій повідомив про їхню зупинку. Діти вийшли з автобуса й попрямували до школи. На подвір'ї їх зустрів охоронець Василь Сергійович. Діти привіталися з ним і розійшлися по своїх класах. Розпочався перший урок.

3. Назвіть за світлинами професії. Доберіть до кожної слова — назви дій (за зразком).

Зразок. Кухарка — готує, варить, смажить, запікає, ...

4. Назвіть зображені предмети. Представники яких професій їх використовують?

5. Розкажіть одне одному, ким ви мрієте стати. Які риси характеру допоможуть опанувати цю професію? Які риси характеру можуть цьому завадити?

наполегливість

лінощі

охайність

чесність

вимогливість

щедрість

байдужість

6. Проект «Абетка професій»

Доберіть до букв абетки назви професій за зразком. Створіть плакат із написами назв професій або альбом із малюнками. Чи до всіх букв абетки ви змогли дібрати слова?

А агроном

Б будівельник

Я — ПАСАЖИР

Пасажир — людина, яка здійснює поїздки громадським транспортом.

1. Назвіть зображені види громадського транспорту. Які з них є у вашому населеному пункті?

2. Хто з дітей порушує правила поведінки в громадському транспорті? Поясніть відповідь. Складіть разом правила поведінки в громадському транспорті.

3. Якими дорожніми знаками позначають зупинки автобуса, тролейбуса, трамвая та маршрутного таксі?

4. Послухайте правила безпечної поведінки пасажирів і пасажирок на зупинці. Чому важливо їх дотримуватися?

- Очікувати громадський транспорт потрібно на зупинці.
- Не виходьте на проїжджу частину вулиці.
- Поводьтеся на зупинці спокійно, не бігайте, не галасуйте, не грайтеся.
- Дбайливо ставтеся до обладнання зупинки, викидайте сміття в смітники.

5. Який знак указує на вхід до станції метро. Що спільного в цих об'єктах? Назвіть якомога більше слів, що починаються із цієї букви.

6. Послухайте вірш. Без чого не можна їздити в громадському транспорті?

До нашого автобуса метелик залетів,
Нічого не питаючи, на перше місце сів.
Нечемний ти, метелику, недобре так робить!
Як хочеш з нами їхати, то треба заплатити.

Катерина Перелісна

● — пропустити хід

Старт

12

①

14

9

1

1

9

12

8

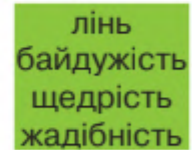
14

①

1

10

ΦΙΝΙΣ

ПІКЛУЄМОСЯ ПРО ЗДОРОВ'Я

*здоров'я гігієна відпочинок харчування
фізичні вправи емоції та настрої*

- Як діти піклуються про здоров'я?
- Розкажіть про емоції дітей. Що могло викликати такі емоції?
- Назвіть фрукти й овочі, які зображені на малюнку. Розкажіть про їхню користь.
- Поміркуйте, куди може їхати родина на велосипедах? Розкажіть, кого та що вони можуть побачити.

Я – ЛЮДИНА

1. Розгляньте схему. Поясніть, як ви її розумієте.

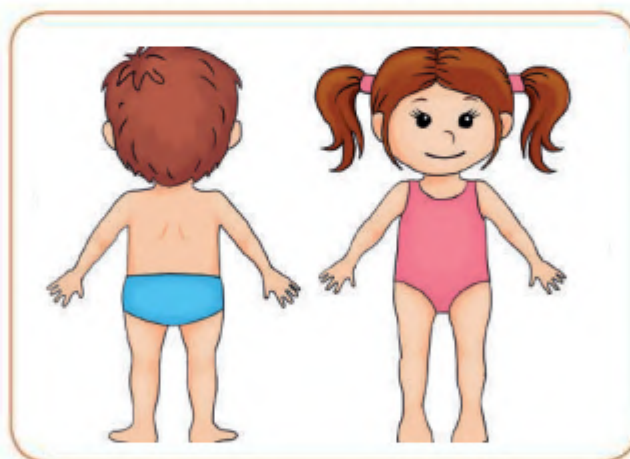

Людина належить до живої природи.

Людина є частиною суспільства.

2. Назвіть частини тіла людини. Які з них є парними?

3. Чим людина відрізняється від інших представників живої природи?

думає

розмовляє

працює

розвивається

4. Послухайте оповідання. Поясніть, що, на вашу думку, означає *бути людиною*.

Вечоріло. Битим шляхом ішли дядько Іван та його семирічний небіж. Посеред шляху лежав камінь. Дядько не помітив каменя, перечепився, забив ногу. Крекчучи, він обійшов камінь, і, узявши дитину за руку, пішов далі.

Наступного дня дядько й небіж верталися тією ж дорогою. Подорожні сповільнюють кроки, але каменя немає. На узбіччі сидить сивий старий дід.

— Дідусю, ви не бачили тут каменя?

— Я прибрав його з дороги.

— Ви також перечепилися й забили ногу?

— Ні.

— Чому ж ви прибрали камінь?

— Бо я — людина. — Хлопчик зупинився в задумі.

— Дядьку, — запитав він, — а ви хіба не людина? (За Василем Сухомлинським.)

5. Чим відрізняються зображені люди? Упізнайте себе за віком. Що може робити людина цього віку.

6. Дослідіть, як змінилися ваші зріст і маса тіла протягом навчального року.

	Вересень	Травень
Зріст		
Маса тіла		

ЗДОРОВ'Я І ХВОРОБИ

1. Послухайте вірш. Розкажіть, що треба робити, щоб бути здоровими.

Здоров'я — основа усього на світі,
Здоровими бути бажають всі діти,
Для цього потрібно щоденно вмиватись,
Робити зарядку і тепло вдягатись.
Себе гартувати водою і сонцем.
І солодко спати з відкритим віконцем.

Людмила Лисенко

2. У якому ряду зображено здорових дітей? Як ви це визначили? Що вказує на хворобливий стан дітей?

3. Продовжте речення.

Якщо я здоровий/здорова, то ...

4. Назвіть за світлинами ознаки хвороби. До кого треба звернутися, коли ви почуваетесь недобре?

5. Розкажіть за світлинами, хто може піклуватися про хворого. Хто піклується про вас, як ви занеджуєте?

6. Поясніть, що допоможе хворому одужати.

7. Визначте кількість пігулок на кожному малюнку. Пам'ятайте, що ліки можна приймати тільки за призначенням лікаря та в присутності дорослих.

8. Послухайте поради лікаря, як уберегтися від хвороб. Чому важливо дотримуватися цих порад?

1. Одягайтеся відповідно до погоди.
2. Уникайте спілкування із хворими людьми.
3. Використовуйте захисну маску.
4. Мийте руки, коли повертаєтеся додому, перед уживанням їжі та після відвідування туалету.
5. Гуляйте на свіжому повітрі.
6. Виконуйте фізичні вправи, багато рухайтесь.
7. Робіть щеплення за призначенням лікаря.

ОСОБИСТА ГІГІЄНА

Кожна людина має піклуватися про *особисту гігієну* — чистоту власного тіла, одягу та помешкання.

1. Поясніть за світлинами, як потрібно піклуватися про особисту гігієну.

2. Назвіть предмети, які допомагають бути охайними. Як ви їх використовуєте? Які слова починаються однаковим звуком? Доберіть до них слова — ознаки предметів.

3. Послухайте вірш. Про кого в ньому розповідається? Які предмети використовувала героїня вірша, щоб виглядати охайною?

Задивилось сонечко
На маленьку Сонечку:
Сонечка умита,
Сонечка удіта,

Чисті черевички,
У косичках стрічки.
Усміхнулось сонечко
До малої Сонечки.

Грицько Бойко

4. Розгляньте малюнки. Покажіть одне одному, як потрібно правильно мити руки.

5. Послухайте вірш. Як бабуся дізналася, що дівчина не помила руки? Які предмети необхідно використовувати для миття рук? Коли потрібно мити руки?

Пита бабуся у онуки:

— Чи ти помила добре руки?

— Аякже, — Милочка в отвіт, —

Помила з милом так, як слід.

— А де? — бабуся знов питає, —

води ж у хаті в нас немає...

— Немає? — здивувалась Мила. —

А я не знала і помила.

Грицько Бойко

6. **Гра «Так чи ні»**

Послухайте речення. Прокоментуйте кожне висловлення словами *так* чи *ні*.

Я доглядаю за порожниною рота.

Чищу зуби двічі на день — уранці та ввечері.

Полощу рот після кожного вживання їжі.

Відвідую стоматолога двічі на рік.

Не зловживаю солодощами.

Міняю зубну щітку кожні три місяці.

ФІЗИЧНІ ВПРАВИ ТА ЗДОРОВ'Я

Щоб бути здоровими, потрібно систематично виконувати фізичні вправи. Вони допомагають стати сильними та витривалими.

1. Розкажіть, які фізичні вправи допомагають зберегти здоров'я. Які із цих вправ ви виконуєте систематично?

2. Назвіть об'єкти неживої природи, які сприяють загартуванню людини. Що допомагає людині загартуватися, якщо вона виконує зазначені дії?

умивається
холодною водою

гуляє на свіжому
повітрі

купається
у водоймі

приймає
контрастний душ

ходить
босоніж

спить із відчиненою
кватиркою

обтирається рушником

приймає сонячні ванни

3. Юля із Сашком дослідили, яким видом спорту займаються учні й учениці їхнього класу. Розкажіть про результати цього дослідження. Дізнайтеся про спортивні вподобання учнів та учениць вашого класу.

4. Назвіть зображені предмети. У яких видах спорту їх використовують? Визначте кількість складів у кожному слові. Якими з них ви вмієте користуватися?

5. Вивчіть вірш про фізкультхвилинку. Придумайте до неї вправи.

Наш гусак піднявсь
на кладку,
Став, як завше, на зарядку.
Повернувся вліво, вправо,
Чітко робить вільні вправи.
От зробив гусак зарядку

Та й у річку — бух
із кладки! —
Міє крила, чистить лапки.
Каже качур: «Так-так-так,
Фізкультурник наш гусак!»

Михайло Стельмах

Коли людина працює певний час, то вона втомлюється. Щоб відновити сили, їй треба відпочити.

1. На якій світлині зображено втомлену людину? Які ознаки працездатної людини?

2. Назвіть за світлинами активні та пасивні види відпочинку. Наведіть свої приклади.

3. Розкажіть за зразком, які види відпочинку вам подобаються найбільше.

— Мені подобається кататися на роликах. Це **активний** відпочинок.

— Я люблю грати в настільні ігри. Це **пасивний** відпочинок.

4. Розкажіть за світлинами, якому відпочинку діти віддають перевагу — активному чи пасивному. Якої шкоди завдають надмірний перегляд телевізійних передач чи ігри на комп'ютері протягом тривалого часу?

5. Розгляньте малюнок.

- Назвіть пору року, у яку відбуваються події. Опишіть погоду на малюнку.
- Яким розвагам діти віддають перевагу? У яких випадках ці розваги можуть бути небезпечними?
- Які зимові розваги ви любите?
- Полічіть дітей. Порівняйте кількість хлопців і дівчат. Складіть речення (за зразком).

Зразок. Четверо дітей катається на санчатах.

- Кому з дітей ви б хотіли дати пораду? Чому?

ІГРИ

1. Назвіть за світлинами ігри, у які люблять грати діти й дорослі. У які ігри ви любите грати? У які ігри можна грати одному/одній? У яку гру буде цікаво грати разом? Які ігри є активним відпочинком?

2. Вивчіть лічилку напам'ять. Використовуйте її для ігор із друзями та подругами.

Коли котик наш не спить,
До вікна мерщій біжить,
залюбки пташок рахує —
Так, що і «киць-киць!»
не чує.

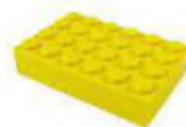
Він сьогодні налічив

Трьох синиць, п'ять снігурів,
Вісім сойок, дві сороки
І аж десять горобців!
Але, мабуть, утомився
Й знову спати умотився.

Сергій Цушко

3. Назвіть зображені предмети. У які ігри можна ними грати?

4. Пограйте в гру із двома кубиками. По черзі викидайте одночасно два кубики. Полічіть кількість крапок на верхніх гранях обох кубиків. Програє той/та, хто називає неправильний результат.

5. Послухайте вірш. Назвіть іграшки, про які згадано в тексті. Яку іграшку автор вважає найкращою? Розкажіть про свою улюблену іграшку.

— Не вгадать тобі нізащо,
котра з іграшок найкраща!
— Знаю! Трактор заводний!
— Зовсім ні.
— Електрична залізниця!
— Помилився.
— Ну, тоді це — пароплав!

— Не вгадав.
— Зрозуміло: це — літак!
— Знов не так.
— Добре, відповідь я дам:
та, яку зробив ти сам!

Анатолій Костецький

6. Гра «Меморі»

Підготуйте парну кількість пластикових кришечок (від 10 до 24). У кришечки потрібно вклеїти малюнки (створені власноруч або вирізані із журналу) — по дві кришечки з однаковими малюнками. Переверніть кришечки малюнками вниз. Перемішайте й розкладіть на столі рядами. По черзі витягуйте по дві кришечки. Кришечки з однаковими малюнками забирайте собі. Якщо малюнки різні, покладіть їх на стіл, перевернувши малюнками донизу. Гра закінчується, коли гравці розібрали всі кришечки. Перемагає той/та, хто збере найбільше кришечок.

КОРИСНІ ТА ШКІДЛИВІ ХАРЧОВІ ПРОДУКТИ

Харчування — одна з основних умов життя всіх живих організмів. З їжею людина отримує необхідні поживні речовини. Їжа забезпечує організм людини енергією. Їжа має бути різноманітною і корисною.

1. Розкажіть за малюнком, які продукти потрібно вживати найчастіше, а які рідко й потроху.

2. Назвіть зображені харчові продукти. Поясніть, чому їхнє вживання шкідливе для здоров'я.

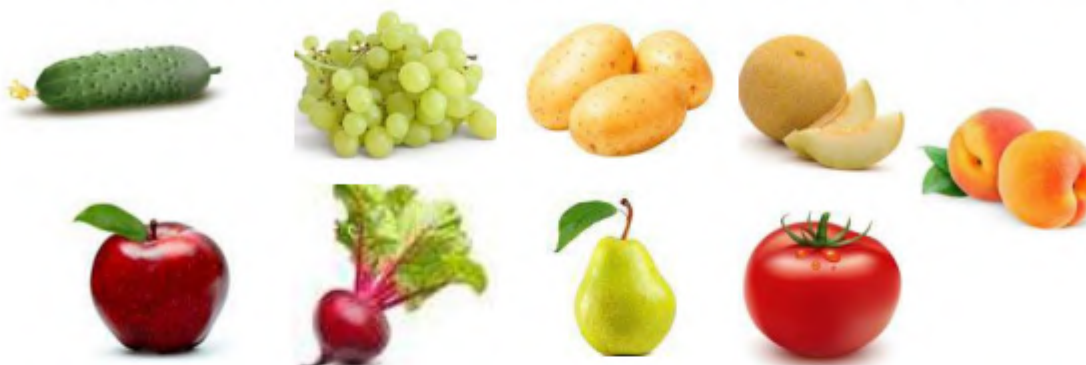

3. Проведіть дослід. Візьміть смажені сухарики з магазину або зроблені самостійно. Покладіть їх на чисті білі серветки й притисніть. На якій серветці помітні масні плями, яка серветка залишилася сухою? Який висновок можна зробити?

4. Назвіть овочі за зменшенням кількості звуків у словах.
Назвіть фрукти за зростанням кількості звуків у словах.
Розкажіть, які фрукти й овочі вам смакують найбільше.

5. Послухайте вірш.

Овочі й фрукти — дуже корисні,
Вміст вітамінів у кожного — різний.
Знати потрібно насамперед дітям:
Перед вживанням — ретельно помити.
Щіткою в теплій проточній воді —
Мікроби шкідливі загинуть тоді!
Яблуко мите блищить яскравіше,
Та і живіт не болітиме більше!

Світлана Гарбуз

- Яких правил потрібно дотримуватися перед уживанням овочів і фруктів у їжу?

6. Виліпіть із пластиліну овочі або фрукти (на вибір).

ТРАДИЦІЇ ХАРЧУВАННЯ

1. Назвіть традиційні українські страви. Які з них смакують вам найбільше? Визначте кількість складів у кожному слові. Назвіть наголошений склад.

галушки

голубці

борщ

вареники

2. Що зображено на малюнках? Назвіть одним словом. Розшифруйте назву традиційної української страви за першими звуками. З яких продуктів її готують.

3. **Проект «Моя улюблена страва»**

На аркуші паперу намалюйте свою улюблену страву та продукти, необхідні для її приготування. Презентуйте в класі результати своєї роботи. Об'єднайтеся в групи за зображеннями страв. Чи однакові продукти потрібні для їхнього приготування?

4. Назвіть послідовно прийоми їжі. Послухайте вірш. Про який прийом їжі в ньому йдеться? Які страви діти отримали? Які страви ви їсте на кожний із прийомів їжі?

вечеря

сніданок

полудень

обід

Годі, діти, бігати,
Гратись у дворі!
Час уже обідати
Нашій дітворі.

Ми не гаєм часу марно —
Руки миєм дуже гарно,
Витираємо як слід
І сідаємо за обід.

Молодці в нас малюки:
З'їли борщ і пиріжки,
Борщик зі сметанкою,
Коржики гречані,
Пиріжки з капустою,
Свіжі та рум'яні!
Другу страву подали —

Руки вгору підняли:
— Дайте нам добавки —
М'яса та приправки!
А на третє в нас — компот.
І компот — одразу в рот!
Забирайте тарілки!
Все поїли малюки.

Наталя Забіла

5. Дізнайтеся в дорослих, яким стравам в Україні спорудили пам'ятники. У яких містах? Що ви знаєте про ці страви?

6. Послухайте правила поведінки за столом і розгляньте малюнки. Яких правил дотримується дівчинка? Які правила порушує хлопець?

1. Сидіть прямо, не кладіть на стіл лікті.
2. Їжте спокійно, не поспішаючи.
3. Тримайте виделку в лівій, а ніж — у правій руці. Не їжте з ножа.
4. Користуйтеся серветкою, не витирайте рота рукою.
5. Під час їжі не відволікайтеся на читання, перегляд телевізора, розмови по телефону.
6. Після їжі покладіть столове приладдя на тарілку.
7. Подякуйте тому, хто готував їжу й пригостив вас.

ЕМОЦІЇ ТА НАСТРІЙ

Події, явища й об'єкти, що вас оточують, викликають різні емоції. Вони можуть бути позитивні та негативні. Негативні емоції погіршують здоров'я людини, тому треба їх уникати. *Настрій* — це тривалий емоційний стан людини.

1. Розпізнайте емоції за малюнками, скориставшись словами-підказками. Коли ви можете переживати ці емоції? Які емоції, на вашу думку, сприяють зміцненню здоров'я?

здивування

радість

страх

спокій

злість

смуток

2. Опишіть ситуації на світлинах. Які емоції переживають зображені на них люди?

3. Гра «Тренуємо емоції»

Розгляньте малюнки. Зобразіть емоції героїв мультфільмів.

4. Дайте відповіді на запитання.

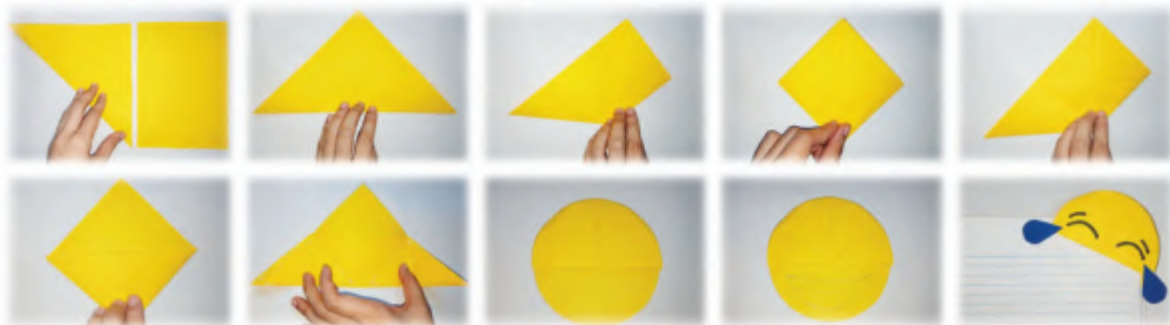
- Що або хто впливає на ваш настрій?
- Як часто він змінюється? Від чого це залежить?
- Що відбувається, якщо у ваших друзів, рідних, однокласників/однокласниць поганий настрій?
- Як поганий настрій впливає на здоров'я людини?

5. Оберіть із поданих зображень, що може позитивно вплинути на ваш настрій. Що ще може покращити ваш настрій?

6. Виготовте вподобайку-закладку за поданою послідовністю. Оберіть будь-яку емоцію і намалюйте її.

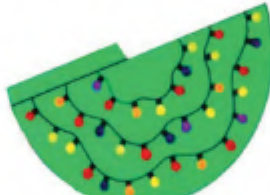
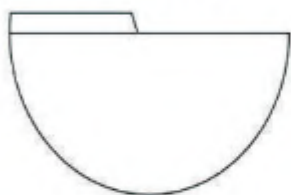

1. Яке із зображених зимових свят подобається вам найбільше? Яке свято розпочинає зимовий календар?

2. Виготовте ялинку за зразком.

3. Послухайте колядку.

Коляд, коляд, коляда,
Хай обходить вас біда.
І нехай на ваш поріг
Прийде радість в Новий рік.
Щоб в добробуті цвіли,
Щоб щасливо ви жили,

І щоб рік цей молодий
Вам був кращий за старий.
Друзів зичимо багато;
Щоб у будні та на свято
Ваші гнулися столи.
Щоб здорові всі були!

- Про які побажання господарям у ній ідеться? Вивчіть колядку напам'ять. Розкажіть її на Різдвяні свята своїм рідним.

4. Розв'яжіть задачу.

Дмитро на Різдво розказав 3 колядки, а Софія — 4.
Хто розказав колядок більше й на скільки?

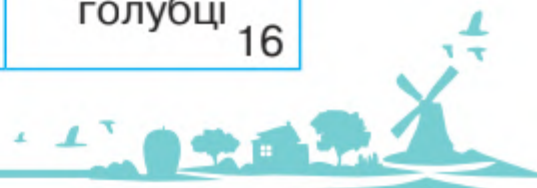

ПЕРЕВІРТЕ СЕБЕ

Для гри підготуйте фішки з номерами від 1 до 16 та вподобайки з різним зображенням для різних гравців. Покладіть фішки в мішечок. По черзі діставайте фішки з номерами. Виконайте відповідне завдання: дайте відповідь на запитання, опишіть ситуацію на малюнку. Якщо завдання виконано, покладіть свою вподобайку на квадрат із завданням на ігровому полі. Якщо завдання виявилось складним, покладіть фішку з номером назад у мішечок. Перемагає той/та, у кого буде найбільше вподобайок на ігровому полі.

Назвіть не- парні части- ни тіла людини. 1	 2	Яку лічилку ви знаєте? Розкажіть. 3	 4
 5	Розкажіть колядку. 6	 7	Чим людина відрізняєть- ся від інших об'єктів живої природи? 8
Покажіть, як правильно мити руки. 9	 10	Назвіть позитивні емоції. 11	 12
 13	Проведіть фізкульт- хвилинку. 14	 15	Галушки, борщ, вареники, голубці 16

Навчально-методичне видання

ШУМЕЙКО Юлія Миколаївна

Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ

Підручник інтегрованого курсу
для 1 класу
закладів загальної середньої освіти
(у 2-х частинах)

ЧАСТИНА 1

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Підручник відповідає Державним санітарним нормам і правилам
«Гігієнічні вимоги до друкованої продукції для дітей»

*Для оформлення підручника використано матеріали,
що знаходяться у вільному доступі в мережі «Інтернет».*

Редактор Т. Мусієнко
Художній редактор О. Андрущенко
Комп'ютерна верстка С. Груніної
Коректор С. Бабич

Формат 84×108/16.